

FEJÉRMEGYEI NAPLO

Melyben:		Vidéken:	
1 óra	1 K.	1 óra	4-70 K.
3 óra	3 K.	3 óra	1-50 K.
6 óra	6 K.	6 óra	9 K.
12 óra	12 K.	12 óra	15 K.

Megjelenik minden hétfőnap este
8 órakor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Szent István-tér 1.
TELEFON 206.

Egyes szám: 4 fillér,
Hirdetés díjszabás szerint.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: Saranyay Lajos.

Hova jutunk?

Városunk ügyeit alaposan ismerő toll írja a következő sorokat, s azokat olvasóink különös figyelmébe ajánljuk.

Erre az esztendőre olyan költség előirányzatot kaptunk, hogy harmincezer korona szükséglet fedezéséről akkor fogunk gondoskodni, ha ez a hiány tényleg fölmerül, vagyis magyarul: nem akarjuk a pótdót száza emelni, mert nagyon megijednénk tőle.

Mi okozza ezt az állandó nagy emelkedést? Mikép tudnók utját állani háztartásunk drágulásának? Ezekre a kérdésekre keresünk sikertelenül választ.

Most nincs pénzügyi tanácsosunk, pedig igen nagy szükségünk volna egy okos és szakemberre.

Mert ami eddig történt, az a be nem váltott gyönyörű programbeszéd, a szigorú takarékoságról elhangzott kedves körmondát és jövőre való ígéretes, a még szigorúbb körmondatra foglalt hangzatos takarékoskodásról. Az 1908-évi beköszöntött új kormányzás alapföltétele: adminisztrációnk olcsóbbá tétele, a sok fölösleges állás megszüntetése, háztartásunk egyensúlyba hozatala.

S mi lett ebből a szép reményből? — az, hogy megsaporodott a tanácsosok száma kettővel, ami bizony elég teher és ideiglenesen — átmenetileg (?) de állandóan — költségvetésünk kiadási rovata oly rendszeresen emelkedik, hogy ideje lesz egyszer gondolkodni a helyzet felett.

Hova jutunk, ha gát nélkül emelkednek kiadásaink, bevételeink pedig ezzel nem tartanak lépést? Mi lesz ennek a fejevesztett gazdálkodásnak a vége?

Csak személyi kiadásaink 486,632 koronát tesznek ki, — 48 ezer koronával többet, mint tavaly — nyugdíjra 70,153 koronát irányoztunk elő, iskoláink 17 ezer koronával kerülnek ebben az évben többre, mint '916-ban és kerek

242 ezer koronát igényelnek.

Ezzel szemben ingatlanaink, melyek mintegy tízenöt millióra vannak fölbeesülve, 424 ezer koronát jövedelmeznek és még arra sem elégségesek, hogy a tisztviselőket fizethessük abból.

A kibontakozásnak az az egyedüli útja, hogy mindenki állja meg a helyét. A polgármester legyen polgármester; a főjegyzőt elnyelte teljesen báró Kürthy, abból semmi sem látható. A gazdasági tanácsos ne legyen árvaszéki úrnök, a főmérnöki hivatal ne legyen Promontóron, a pénzügyeket ne intézze a gazdasági tanácsos, a főszámvevőséget ne kelljen a Közgazdasági Bank segítségével rendben tartani és így tovább: röviden, aki mit vállal, ahhoz legyen képessége, képzettsége és munkabírása, mert, ha nem így van: kátyuba kerül a hivatala.

Igaz, háboru van, közelelmezni kell, de az is igaz, hogy ezt kisebb kvalitású ember is elláthatja és nem szabad, hogy egy egész ember tevékenységét absorbeálja, mikor a közelelmezés adminisztrációja 40,000 koronát különben is fölemésztett.

A többi ügyosztályról ne essék most szó, rá kerül a sor arra is.

Kivánatos tehát, hogy végre is a szervezési szabályrendelet nyélbe ütessék, hisz ez volt a sarkpontja az 1908-iki programnak! Mert ember legyen a talpán, aki ma tudja, hogy mi hatályos a régi és mi az új szabályrendeletből. Az az egy bizonyos, hogy mindaz, ami háztartásunk terhére van, az életbe lett léptetve, de az adminisztráció javára tervezett rendelkezések sajnos, soha sem sem fognak érvényesülni.

Kivánatos, hogy olcsóbb legyen a közigazgatásunk és pedig az által, hogy kevesebb, de szakszerű erők alkalmazásának, még pedig jóval kevesebb legyen a létszám és jóval nagyobb legyen a szak-képzettség.

Kivánatos végül, hogy a szervezési szabályrendelet egy-

szer valahára be legyen terjesztve, és azt megfelelő előkészítés előzze meg, melynek eredménye üdvös legyen, de most már a közönségre is.

F—s.

Korgó gyomrokról

vezércikkezett legutóbb a Fejérmegyei Napló.

Olvasom és azt látom, hogy a háboru a többi nyomoruság mellett rettenetesen felébresztette az osztálygyűlöletet. Künn a harctéren százazrek hullanak el, ott szörnyen ritkul a nemzet fölgyerdeje, az itthonmaradottak pedig mint az éhes farkasok korgó gyomrokkal marakodnak az itt-ott még remélhető, vagy legalább képzelhető koncok körül.

Száz és száz ember bajával jajával vesződöm nap-nap után. Ismerem a helyzetet fölfelé, lefelé egyaránt.

Egy világért se akarom ledisputálni a nyomort. Különösen a középosztály nyomorát egész nagyságában látom. Akik nem voltak képesek maguknak a nyáron élelmet, lisztet, krumplit, tüzelőt beszerezni, azok valamennyien szörnyű helyzetben vannak. Nyíltan kimondom azt is, hogy ezekkel szemben hasonlíthatatlanul jó helyzetben vannak azok a termelők, akik elegendő élelmet, tüzelőt szereztek be, sőt azok a szerencsések, akik disznót, vagy disznókat is ölthettek. Baromfi is kerülhet mostanában az asztalra, mivel a szemesgabona elrekvirálása folytán az állatokat le kell ölni. Most van, vagy lehet, — hogy ezután mi lesz — nem tudjuk. Csak azon nem gondolkoznak az emberek, hogy mennyit kellett vesződni a termelőnek, amíg a készletét be tudta szerezni. Sok embernek lehetne a középosztályból is egye, mása, ha utána járt volna, vagy vesződött volna érte. Azt azonban ismét nem lehet mondani, hogy a termelőnél bőség volna. Ki képes ma bőségben élni? Nagy a különbség a szükséges, az elégséges és a bőséges közt. A középosztály egy részének se a szükséges élelme nincs meg és beszerezni se tudja, mert a pénzének nincs annyi ereje, hogy a nagy birkózást kibírja.

Azokban ha valamikor, hát most tartózkodnunk kell a túlzásoktól. A vezércikkező ur lakzíról beszél, ahol annyi a malac, mint a mar kotai boszorkány, 500 a fánk, a lábasjóságról pedig beszélni se lehet s a vendégek száma mindezekhez kevesebb volt huszonnégy-nél. Így a vezércikk.

Aki ezt elolvassa és a maga szűkös világát kell látnia, szörnyű

gyűlöletet érezhet magában és bizonyára átkozza azt a rendszert, amely ezt az egyenlőtlenséget meg nem szünteti. Én pedig csak azon csodálkozom, hogy mindezt tudja a vezércikkíró és nem tudunk róla mi, akik itt, a lakodalmaszók között élünk.

Rége ilyenkor farsangban 40—50 lakzi szokott lenni. Az idén azonban összesen hét volt. Ezek közül 5 iparész, gyári munkás, elkésett katona, akiknél állásuknál és vagyoni helyzetüknél fogva szó se lehet semmiféle túlzásról. Ebédet azonban ezek is ettek. Kettő volt összesen földmives, akik közül különösen az egyik jómódu emberek gyermeke. Azonban valamennyien megállapítottuk, hogy soha ilyen csendes lakodalmat még nem láttunk. Igaz, a templom tele volt kíváncsikkal, férjhez menni kívánó leányzók irigy serege úgy tolongott, hogy csak nagyszabásu eréllyel, és az én kemény hangommal lehetett köztük rendet csinálni. Az esküvő után azonban néma csend lett. A legeslegközelebbi rokonok megebédeltek, aztán vége lett az ünnepélynek. A közvetlen szomszédságban levén, többször is arra jártam és még peccenyeszag alatt ólálkodó kutyát se láttam. Annál nagyobb tehát a csodálkozásom, hogy a peccénye illata még a szerkesztőség vezércikkében is érezhető.

Aztán a vezércikk 1000—1200—1800 koronás béres fizetésekről mond nekünk regét. No hát én csakugyan szeretném látni, ha megtudná mutatni a vezércikkíró ur azt a pusztát, a hol béres 1000—1600 koronát kap. Tetszik tudni, mit kap egy béres?: 32 pehgót, egy pár fejelés csizmát egy marhatartást, 2—3 disznókijárást, egy hold kukoricaföldet s meg valamely gabonakonvenciót. A marhatartásnak azonban a legtöbb helyen lefujtak már. Es hol hallott a cikkíró a béres teljes ellátásáról? Ezért dolgozik a béres egy esztendőn keresztül s ezért irigylik őt a vezércikkíró urak. Bizony mondom, hogy akárhány szerkesztő egy hónap alatt többet költ el cigarettára, mint a béres egész évi fizetése.

Azt is szeretném bizonyítani látni, hogy a cipész 100 koronát keres egy pár cipőnél, a mikor az anyagot a megrendelő szolgáltatja. Vagy legalább azt a bolond megrendelőt, a ki ezt kifizeti.

Borzasztó dolog a háboru. Szörnyű távolságokat hasít az emberek közt. S ez a távolság mindig mélyebb és mindig feketébb lesz. Az a feketeség tele van forrongó gyűlölettel. Rettenetes dolgokat hall az ember, a miknek az izzása a jövő felé világít. Nagy baj a háboru, de mi-

lesz a háború után? Mi lesz akkor, ha az a sok ékeseredett ember hazajön arról a területről, ahol arra tanították, hogy az igazságot ki kell erőszakolni!

Társadalmunk bajaival foglalkozván, eddig is arról írtam, hogy ne legyünk egymással szemben igazságtalanok. Ha már megvannak a bajok, az ellentétek, ne tágtítsuk őket még feketébbre az igazságtalan elbírálatokkal. Elég gondot okoz majd az is, ha az igazság vesszejével kell kiegyengetni a helytelenségeket. Miért tesszük ördögöt a falra ott, a hol nincs ördög?

Ezeket a soraimat is csak az igazság védelmére írtam meg.

Bilkei Ferenc.

A válasza a vezércikkiről csak egész röviden szándékozok felelni. Eseteket említett fel, valami bőséges menüről, drága talpalásról, még drágább cipőkészítésről, továbbá, hogy milyen egy csizmadia legény sora, mennyi a káplán meg a béres fizetése. Az eseteket egymás mellé állította és azt mondotta, hogy: sapienti sat. A válasziró ur erre nekiáll és ír, és magyaráz, és ment, és kimosogat holmi környékbeli lakzikat. És nem hiszi el a felhozott adatokat, és azután tovább ír. Ir például arról, hogy a szerkesztő havi cigarettaszámlája nagyobb, mint egy béres egész évi fizetése és ir osztálygyűléseiről, társadalmi elmentétekről, no meg, hogy ő állandóan ezen elken küzd.

A felhozott esetek valódiságából még e cikk után se röpíthet el egy jótányi sem. Ez csakis az esetben követhetnének be, ha megcáfolta volna azokat. Mert azt csak nem tarja a válasziró sem cáfolatnak, hogy ő valami környékbeli lakzik háborus stílnak mégtetésével iparkodik ellenérvelni. Erre legfeljebb azt kérdezhették, ha azok ellen a kör-

nyékbeli lakzik ellen háborus szempontból nem eshetett szó, miről jó mellettül filippikázni? Ha ott tényleg nem volt oly bőséges a menü, akkor a vezércikk esete sem odavonatkozott. Egyáltalában honnan tudja a válasziró, hogy a felemlített esetek merre történtek. És ha nem tudja és ha nem a környéken történtek, úgy akkor mire való a szörnyű nagy barrikád emelés. Ezt legalább is furcsának találja az ember. Ehelyett a sok írás helyett csak azt kellett volna válaszolni, hogy: én fűdöm, mely esetekről van szó. Ezek az esetek nem felelnek meg a valóságnak, mert — s itt kellene következni a tények megcáfolásának. Ebből azonban mit sem kapunk. Miazonban hajlandók vagyunk konkrét esettel bebizonyítani, hogy a béresnek mégis csak rózsásabb az anyagi helyzete, mint a káplánnak. Egyik újságiból vesszük a következő híreskét:

Béres — négyezer korona fizetéssel. Békéscsábáról írják: A minap a következő évi fizetés mellett talált gazdát egy nem is valami elsőrangú munkarejű béres: 440 K készpénz, 12 métermázsza buza, 4 mm. árpa, 1 hold kukorica tisztán, 1 darab 1 éves ártány, 2 kocsi szalma és bent koszt, ami összesen — csak hozzávetőleges számitás szerint is — legalább és körülbelül 4000 koronának felel meg.

Hajlandó-e ez után is a válasziró ur azt a szellemesnek képzelt mondatát megismételni, hogy a szerkesztők egy hónap alatt 32 pengőnél többet cigarettáznak el, lévén a 32 pengő a válasziró szerint a béresnek egész esztendei fizetése.

Mikor az újságiró tényeket leszögez és vele kapcsolatban a társadalmi berendezkedés fonákosságaira rámutat, ez mindennek nevezhető, csak társadalmi ellentétek éke nagytásának nem.

A kereskedők és az élelmiszerforgalom.

Az Országos Közélemezési Hivatal leirata.

Báró Kürthy Lajos, az Országos Közélemezési Hivatal elnöke érdekes leiratot küldött a város törvényhatóságának. A leirat szerint a Közélemezési Hivatal figyelmébe ajánlja a törvényhatóságának, hogy a hatósági kezelésben lévő élelmiszerek árusításával a kereskedelem minél szélesebb rétegeit bízzák meg és a hatóság által kezelt cikkek forgalombahozatalától a békés idők megszokott kereskedelmét ne rekessék ki. Az érdekes leirat a következő:

Több kereskedelmi és iparkamara panasszal fordult hozzám, hogy a cukor és egyáltalán a hatóságilag kezelt cikkek szétosztásába a kereskedők csak kis számban vonatnak be és így sok arra érdemes kereskedő kizáratik az ármaftábol.

A hatóságnak ez az eljárása azonkívül, hogy indokolatlanul kedvez egyes cégnek és így sérelmes a kereskedelem többi részére nézve, nem helyes a fogyasztóknak könnyebb ellátási szempontjából sem.

A törekvésnek oda kell irányulni, hogy a fogyasztó minél könnyebben jusson hozzá az áruhoz, ne okozzon a beszerzés neki sok idővezetességet, ami pedig csak egy lehetséges, ha a

szövetkezetek mellett a megbízható kereskedelemnek minél nagyobb része bízatik meg az áruk szétosztásával.

Ennélfogva felhívom, intézkedjék aziránt, hogy legteljesebb hatósági ellenőrzés mellett, amire pedig ezirányban kiadott rendeleteim intézkedéseinek szemmelertásával a legmesszebbmenőleg meg van adva a mód, az illetékes hatóságok a cukor és egyéb hatóságilag kezelt cikkek elosztásával a kereskedelem minél szélesebb rétegeit bízzák meg és mindaddig, míg különösebb nyomok ok nincsen, az említett cikk forgalombahozatalától a békés idők megszokott kereskedelmét ne rekessék ki.

Természetszerűleg viszont, minden olyan esetben, amidőn valamely kereskedők részéről visszaélés történt, éljen a hatóság vele szemben a részemről adott felhatalmazás alapján a legszigorubb eljárással, vonja el tőle az áru kiárusítását és amennyiben csak a legkisebb ok is meg van, indítsa meg az illető ellen a kihágási eljárást is.

Székesfehérvárra ez a rendelkezés kevésbé vonatkozhatik, mert nálunk minden kereskedő részt vesz a háborus forgalomban.

TARCA

Élet a hóban és fagyban.

Irta: *Hajós József.*

I.

Most, amikor csillagkristályos hóhelyekből szótt takaró borul a tájra és a lehelletünk belefagy a hideg levegőbe, sokan hajlandók azt vélni, hogy a hó és a fagy az élet ellensége és a halál napzámosa. Pedig ez a gondolat csak részben igaz, a valóság az, hogy az élet célszerűen tud alkalmazkodni a fagyos környezethez. Ezért van az, hogy az örökös hó határain és a jeges sarkvidékeken is terjed az élet.

A Teremtő úgy rendezte be a földet, hogy az élőszervezetek bölcsője és dajkája legyen. Az őslénytan bebizonyította ugyan, hogy nagy teremtő a földünk és mindenféle láthatatlan sírhalmok domborulnak, de lsten az élet örökmécs lángját észlezi a sírhalmok felett, hóban, jégben fagyban egyaránt.

Az élet győz a halál pusztításai dacára is: diadalmasan vonul be mindentűvé, ahová csak eltalálhat. A természet egyik legérdekesebb jelensége az, hogy mily ellenállhatatlanul terjed az élet. Baktériumokat, véglényeket, mag-

vakat hordoz a szellő, lélecsírákat ringat a hullám, magvakat rejteget a föld, parányi élőlényeket usztat az ég taván a felhő, alvó életet takar és melengel a hótakaró. A közvetítő szállító erők lerakják az élet csiráit mindenfelé, vízbe, talajba s ott tenyészik, szaporodnak tovább.

Az egész világegyetem, de főleg az élet olyképen tűnik a gondolkodó előit, mint ama szfinx arc, melynek vonásairól sokat olvashatni, különböző nézőpontból másként tűnik ugyan, de titokzatossága megmarad, a szfinx sejtelmek tekintetét nem tudjuk megérteni.

Az életnek vannak hőmberei és jégstínei, de azokat nem játszó gyermekkéz mintzátat, hanem az lsten akarata állította azokat a létbe a természet törvényei révén. Nem is a „természet játékaik” ezek, hanem emlékművek, melyek a Teremtő hatalmát s bölcsességét hirdetik. Érdekes, hogy ezeket az emlékműveket, nagy részt a modern természettudomány fedezte fel.

Ugy-e meglepő paradoxon, a „világító jég” gondolata. Pedig Tarchanoff természettudós felledezte ezt és leírta a készítés módját. Tarchanoff ugyanis a Ballitenger világító bacillusainak fényét tanulmányozta; kiltunt, hogy ezek a 7—8 fokos hőmérsékletet kedvelik, de fénylenek még — 6

és 7 fokon is, mikor a megfagyott kocsonyás baktériumtenyészet világító jéggé válik, mely néhány óráig árasztja hideg fényét. Az újra felolvasztott jég ismét világít, jelölt annak, hogy a jégben a baktériumok nem haltak el, hanem csak minimálisra csökkentették az életműködésüket.

Mikroszkópi vizsgálatok révén kiltunt, hogy még a jeges jégsejtszemében is sok baktérium él. Ugy jutnak oda, hogy a készülő zivatarkor a szél a föld porát magasba kavarja, a porral együtt a baktériumok is felszállnak. Így a magas légrétegben, hol a jég képződik a jég belsejébe baktériumok kerülnek. A viznek jéggé fagyásakor a baktériumoknak csak egy része pusztul el, másik részük a jégben is életképes marad. Belli orvos Páduában 1901-ben a 7—25 gr. súlyú jégsejtszeméből való viznek egy-egy köbcenti méterével készített ágrálmeléken a kísérlet ötödik napján 149 baktériumtelepet számlált. Buivjd 1888-ban a Vársóban esett jégsejtszeméből felolvadt vízben köbcentiméterenkint közel 21 ezer baktériumot talált.

Egészségügyi szempontból sem szabad feledni azt, hogy a viznek jéggé fagyásakor a vízben lévő baktériumok közül csak az érzékenyebbek pusztulnak el, a többi a jégbe fagyva is tovább él. Minél tisztátalanabb volt a víz, mely

jéggé fagyott, annál több baktériumot tartalmaz a jég. Az úgynevezett glaciális baktériumokat (jégbaktériumok) már 1887-ben Forster ismertette és kimutatta, hogy némelyek közülük még a 0 fokon is szaporodnak.

Tudni kell, hogy a szabad természetben a baktériumok jelentékeny része 20—30 fokos hidegben sem pusztul el. A vízű bacillus a fertőzött vízből lett jégben három hónapnál tovább megtartja életét, a paratífusz bacillusai szintén. A kolera vibriójával fertőzött vízből fagyott jégben a kolera csírái 4—6 hétig is életben maradnak. A jég szaporogtatása már ebből a szempontból is egészségellen.

Tudományos szempontból sem lehetetlen, hogy a közmondásos miskolci kocsonyában pislogott a béka. — Pickett természetudósnak sikerült halakat, békákat alacsony hőmérsékletben élve konzerválni. Preyer pedig sok vizlátalkát egy tömegbe fagyasztott és óvatos folytatás után az állatokat rendes életmódjukat. (Anabiosis.)

Nagyon sokféle élőlénynek a hőmérsékleti változásokhoz való alkalmazkodási képessége olyan nagyfokú, hogy a természetudósok csodálkozását is felkelti.

Általában az élő szervezetben meg van az a képesség, hogy a környezet hőmérsékletének válto-

HIREK.

— A farsang három utolsó napján az anyaszentegyház a Szentség fátyolát alatt köztünk élők Üdvözítő köré gyűjti hivat, hogy imádásunknak s szeretünknek nyilvánításával nyújtson elégtételt a világ fiainak esztelenségeért, mely elfeledkezve az emberek fölséges, örök hivatására, tiltott, érzéki örömkért lábbal tiporja az Isten törvényét. Főemelő és vigasztaló, hogy a hívek ezrei jönnek e három napon át a székesegyházba s hódolatukat mutatják be a szeretet Szentségében itt lakozó Istennek. A szentségkítétel mindégnyik napon reggeli 5 óra-kor, betétel este fél-6-kor.

— Katonai felügyelet alatt a villanyár. Pénteken délőta a székesfehérvári villamos telep katonai felügyelet alatt áll s ennek annál is inkább örülünk, mert reménykedhetünk, hogy a katonai hatóság jobban gondoskodhatik a szénellátásról. A villamos telep már egy évvel ezelőtt önmaga kérelmezte, hogy üzemelt vegyék katonai felügyelet alá. E kívánság kérelmezésénél nagyon természetesen ő is a szénellátás biztosítása vezette. A kérelmet mostanáig nem teljesítették. A multikori egy hetes sötétség a városi hatóságot is arra készítette, hogy a telep kivánságának megvalósítását minél előbb keresztül vigye. Most tehát sikerült. Itt említjük meg, hogy szén új előkezelést. Az afrikai sötétség egyelőre nem fenyeget bennünket

zásaiban is megőrizze testének állandó melegét. Az állandó hőmérsékletű lények, tehát a magasabbrendű gerinces állatok, az emlősök, a madarak, vagyis a melegvérűek megőrzik testük normális 37 fok hőjét. bár a környezetben talán 50 fok hideget jelez a hőmérő.

Sokkal meglepőbb a legalsóbbrendű élőlények alkalmazkodása a hőváltozásokhoz.

Macfaiden tanár nemrég Londonban évekig tartó kísérleteivel kimutatta, hogy az alsórendű állatok csirái az emberlel előállítható legalacsonyabb hőmérsékletet is elviselik; sem a folyékony levegő 190 fokos hidegében, sem a folyékony hidrogén 240 fokos hidegében nem pusztulnak el, sőt hetekig, hónapokig életben maradnak, bár életműködést természetesen ama szörnyű hidegben nem mutatnak, de ha hirtelen hőmérsékletre jutnak, újra folytatják megszokott életműködéseiket.

Legzavosabban a baktériumok némely fajai ragaszkodnak az élethez, ha a folyékony levegő vagy hidegéből közvetlenül 150 fokos forró vízbe kerülnek, mégis folytatják szaporodásukat. Brehme

— Kukoricaiszt. Megirtuk, hogy Kürthy Szekesfehérvárnak a havi 15 vagonnal az eladást csak 13 vagonnal ad. A többi kukoricával pótolja. Egy vagon kukoricaiszt és egy vagon kukoricakását ad. Egyelőre azonban nem keveri össze. Azt reánk bizza. Ugyilátszik a nagyváradi kukoricaisztját és kását, is az osztó igazságosság a Szekesfehérvárokkal eteti meg.

— A Népakadémia ma vasárnap az előadás fél 7 óra-kor kezdődik s a „Katonasán” c. vigjátékot adják elő az egyesület műkedvelői.

— Papi konferencia csütörtökön, február 22-én délután 5 óra-kor a szeminárium földszinti helyiségében. Elnök.

— Előtte a vonat. Hatalos szerencsétlenség történt pénteken a déli vasút vonalán. A sínek mellett egy ember sérült hajtott, a háta mögött jövő mozdony elütötte s szörnyen halt. Az eset története a következő: Der Andrács 52 éves demokohégyi földmives egy katonai segédségével hízott sérült hajtott be a városba. Der a vasúti sínek mellett hajtott a dísznöt. Nem vette észre, hogy mozdony közeledik s az elütötte. Der oly szerencsétlenül vágódott le a töltésről, hogy szörnyen halt. Felesége és hat gyermeke gyászolja. A várszolgálat megállapította, hogy felelősség senkit sem terhel.

— Feloldják a tengerit. Az országos közlekedés értesítette a várost, hogy azoknak feloldják a tengerit, akik szeresek, a szeres átvételi bizottságnak tagjai, vagy közlekedési célú tagjai. Ják. Indokolt esetben feloldják. A kérvényt a polgármester hivatal utjára kell benyújtani.

tapasztalta, hogy a sötét és hideg csirák közül, melyeket vántakozva összesen negyvenkét megfigyeltünk, 15 fokos hidegben és utána 15 fokos melegre helyezték, meg sok életben maradt. Montefasco tanár ugyanazt észlelte a tilász bacillusain.

Pett és Young megfigyelték, hogy a lépene bacillusának sporas tenyészetét 130 fok hidegben 20 óra múlva is fertőző. Paul és Prall kísérleteiből kitűnik hogy a folyékony levegő 190 fokos hidegében sok baktérium, ha beforsztott kémlecsővekben tartják, hónapokig is él.

Az említett példák a baktériumok életszükségleteit bizonyítják, de nem utalnak arra, hogy a hidegben is oly sok baktérium van, a levegőben és folyadékban, mint az enyhe hőmérsékleten. Bizonyos, hogy a hideg levegőben kevesebb a baktérium. Örökös hóval borított magas hegyek levegője csaknem oly csiramentes, mint a nyit oceanoké. A montanvertigleccseren pl. 2000 m. magasban a tenger színe felett a kutatóknak nem sikerült a levegőben mikrobat találni; az Aletsch gleccseren köbméterenkint csak egyet találtak.

— A villamos áram árának felemelése — Aradon. A Phoebus helybéli villanygyár nem áll egyedül azon törekvésben, hogy a villamos áram árát felemeltesse, mert most nagy divatja van az áremelésnek. ha indokolt, ha nem. Akkor, amidőn a gomba ára is megtöbbszörözödhetett, nem lehet csodálkozni, hogy az érzerény lelkek az árdragítás alapjául elfogadják az általános árdragulást és egyesek versenyt bírnak, hogy a polgárság zsebében ha kell, ha nem kell, még nagyobb eret vágjanak. Ily érzerény szive volt az aradi városi tanácsnak is és az ottani villanygyár azon kérését, hogy a villamos áram árát bekvatonként a szerződéses 6 fillérről 8 fillérré felemeltesse, 50 százaléknyira pártolta és a közgyűlésnek javaslatba hozta 7 fillérré leendő áremelést. A közgyűlésen azonban az a meglepetés következett be, hogy a polgármester minden emelést — mint indokoltat — ellenzett és indítványára a közgyűlés a villanygyár áremelés iránti kérelmét elutasította. Ezen határozat megnyugtathatja azoknak háborgó lelkét, akik felzudultak a mi törvényhatóságunk azon határozatán, a mellyel habár indirekte — Phoebusék áremelésének nem dől be, viszont meg nyugodhatnak azok is, akik a Phoebus féle árfelemelési machinációknak, — lesz szén — nem lesz szén, nem üllek fel, hanem állásfoglalásuk alkalmával keresték, indokolt e az áremelés és igyekeztek a város érdekét is megvédeni.

— Országos vásár Szekesfehérvárról. Február 25-én országos vásár lesz Szekesfehérvárról. Az állatvásár megtartása megint veszélyeztetve van a Csallán fellépett állatbetegségek miatt.

— Halálozás. Deutsch József, Braun Lajos nevelt fia Balton, Sopronmegyében meghalt. Holttestét hazaszállították s itthon helyezik nyugalomra.

— Mi lesz a moslékkal? Kürthy, az országos közlekedés elnöke kíváncsi erre s felkérte a várost és a vármegyét, hogy nyolc nap alatt tegyenek jelentést a moslék sorsáról. Arról a mosléktól, amely a katonai intézményeknél, közöskonyhákánál gyűlt egybe. Csak nem gondolja Kürthy, hogy az utcára öntik.

— Hogy meg ne fulladjanak a halak. A nagy hidegben nagyon természetesen a mi „tergerszemünk”, a Sóstó is befagyott. A város polgármestere elrendelte, hogy a vastag jégtáblán lékeket csináljanak, mert különben tönkre megy a haltenyészetünk. Mindenesetre nagy kár lenne érte, hiszen a nyáron már egész szépen jövedelmezett a városnak. A közönség pedig olcsó halhoz juthatott.

— A Jéggyár jövedelme. A mult évben a városi jéggyárnak egész nyáron át üzemben kellett lennie, mert a tavalyi tél nagyon mostohán intézte el a jégkérdést. A jéggyár bevétele 46891-26 korona a tiszta nyereség 7028-71 korona. Az idén nem igen lesz szükség a jéggyárra.

— A hadiárva házra. A dr. Práhászká Ottókat hadiárva házra N. N. 10 kor. adományozott.

— Hasbarugta a ló. Lancinger Imre 52 éves Tekerespuszti lakos lovát hozta be orvosi vizsgálatra a katonasághoz. A ló oly szerencsétlenül rugta hasba, hogy életveszélyes sérüléssel a Szent György kórházba kellett szállítani.

— Az új adótörvények végrehajtása. A pénzügyminiszter közreadta azokat az utasításokat, amelyek szerint a jövedelemadót, a hadinyereségadót és a vagyonadót meg fogják állapítani. A vidéki pénzügyigazgatóságok és a székesfővárosi kerületi adófelügyelőségek már dolgoznak is a kivetéseken. Az adóbíztosok már el is foglalták nagy részben állásaikat, hogy segítse legyenek a kivető közegeknek.

— A felmentett fűtők és gépezetek behívása. A hadügyminiszter legújabb rendelete az, hogy eddig felmentve volt hivatásos s nem hivatásos gőz s motor cséplőgépezeteket s fűtőket katonai szolgálata hívja be. Az eddig szabadságot élvezett gőz és motor cséplő gépezetek és fűtők a behívásról szóló hirdetmény megjelenésétől számított 24 óra alatt törvényes következmenyek terhe alatt okvetlen csapattestükhöz bevonulnak. A rendelet Szekesfehérvár városához még nem érkeelt meg.

— Köszönetnyilvánítás. Mind azoknak, kik felejtethetetlen jó édesanyánk, öv. Máte Józseiné elhunytá által bennünk ért csapás alkalmával mélységes bánatunkat koszorúkkal, s a temetésen való megjelenéssel, vagy a részvét bármely nemével enyhíteni igyekeztek, ezúton mond halás köszönetet a gyászoló Máte család.

— Újítás a női reform-fűzők terén; gyári teraktori sikerült szerzenie o oly higienus „Radium” reform-fűzők, melyek a gyomrot teljesen szabadon hagyják, csak a hasat és csipőt fűzik, kenvelmes járást és szabad mozgást biztosítanak, ütésnél nem hatványosak. — Vételnal feltétlen csak „Radium” fűzőt jessék kermi! Egyedül elarusias egész megyere Vermes Frigyesnél. Blous ujdonságok állandó rak-tára.

— Bojtorján hájszes kopársodás, hajhullás ellen; üvegie 1 korona, 30 fillér. Kapható Szűcs Róbert gyógyszer-tárban?

Köhögés ellen kitűnően bevált háziszer dr. Störk-pasztilla. Egy doboz ára 60 fillér. Kapható Szűcs Róbert város-háztéri Magyar Korona gyógyszer-tárban.

Nagyszerű ajtítás leány és gyermek-fővételük a legsikerültebben készülnék VIRAG műtermében Rákóczi utca 5. Szolid egységes árak. Telefon 334.

— A kath. családok szivesen látott heliújsgája „A Szív”; kapható a Horváth és Rónai Kossuth-utcai papírkereskedésben s Deák József Budai új üzletében. A lap megérkezik minden péntek reggel.

BLOUS UJDONSÁGOK!

Flanel, Posztó, Selyem, Jpoanals, Crepp de chine és gyász blousokból.

NŐI ÉS LEÁNYKA KÖTÖTT KABATOKBÓL NAGY VÁLASZTÉK.

VERMES áruházában.

SZINHÁZ.

Hivatalnok leány. Apró jégcsapocskák hullanak a nézőtér padlójára, a publikum meglagyott lehelletei. Fűlsiketítő muzsika: háromszáz az orukak fujják, mert náthásak, kétszázán köhögnek. Minden hely tele bundával; állítólag emberek is vannak benne. El is hiszszük, mert náthás és köhögős bundát még nem láttunk. A színpadon kulisszák és színészek és — még kegyetlenebb hideg. A színészek játszanak. A Hivatalnok leányt játsszák. A Hivatalnok leány az egy darab. Nem kifliadarab, (háboruban az nincs) hanem szindarab, amelyet a prózái személyzet játszik. És ezt a szindarabot is, miként ujjabban elég gyakran előfordul, pesti újságról írta. A pesti újság és szindarab írók ugyilatszák versenyeznek, hogy ki tudott rosszabbat írni. Mert aki Hivatalnok leányt ír, az nem tud szindarabot írni. Ez a darab annyira értéktelen, hogy a közönség csak azért nem ment haza, mert otthon is hideg a szobája. A jegyet meg már úgy is megváltotta. Ha a legerősebb kritikusai jelzőkkel rakosgatnánk körül a Hivatalnok leányt, még csak halvány képet sem adnánk annak a kritikának, amelyet a megémbéredett publikum mondott. A főszerepet Molnár Aranka, a Vignszínház művésznője játszotta. Molnár Aranka mindenesetre jó színésznő, a Hivatalnok leány után azonban nem lehet megítélni. Ennek megjátszásához mokedvelői talentum is elégséges volna. Csak sajnálni tudjuk, hogy e szerepben kellett látnunk. És a többi szereplők? Rosszul tették volna, ka valami elsőrendű iparkodtak volna produkálni. A darab értékéhez képest a játék is jó volt. A darab azonban — mint mondtuk — nem ért semmit. Érdekes, hogy egy pesti „szenzáción” darab a vidéken ismét megbukott. Hát szörnyű egy népség ez a vidék. Hogy lesajnálhatnak bennünket a pestiek! Megjegyzendő, erre a lesajnálásra büszkek vagyunk. Ez azt jelenti, hogy a vidéken nem úgy van, mint Pesten. És ez felette örvedetes. Maradjunk csak mi vidék. A mai színműirodalom történetének megírása nekünk ad igazat, ha — ugyan azt is nem pesti újságrók csinálják meg. Remélhetőleg nem.

A színhazi iroda jelentése.

A magyar zeneszerzők között kétségtelenül Kálmán Imréé az a dicsőség, hogy a magyar operettzenét világhírűvé tette. Az ő legújabb műve „A csárdáskirálynő” egyuttal legnagyobb sikere is. Olyan sikere, melyhez foghatót hiába keresünk a színházak történetében. Teljesen új díszletekkel kerül színre szerdától f. hó 21-től kezdve a hét minden napján nálunk a darab, nagy díszletbeli érdekessége az első felvonásbeli több emelet magas orfeum. A színház összes elsőrendű operettei erői foglalkoztatva vannak. — Hétfőn, 19-én „Királynőm meghalok érted” kerül színre zónaelőadásban. Szereplők: Hevessy, Fodor, Majthényi, Körner. Kedden Lehar örökbecsű operetteje, „Éva” kerül színre. Keddtől f. hó 20-tól az előadások 7 órák kezdődnek.

Heti műsor:

Vasárnap: d. u. Három a kis-lány, este Málnás Miska.
Hétfő: Királynőm, meghalok érted. (Zóna).
Kedd: Éva. (Operett).
Szerda: Csárdáskirálynő. (Oper.)
Csütörtök: „ „ „ „
Péntek: „ „ „ „
Szombat: „ „ „ „
Vasárnap: d. u. Málnás Miska, este Csárdáskirálynő. (Operett.)

Apollo színház hírei.

Az újszülött apa. Ez a címe az Apollo-színház hétfő és keddi slágerének. A burleszkesség nem pluszultája ez a darab és Rott, ez az izig-vérig nagyszerű művész, a vidámság képviselője benne. A maga pompás zsánerében nincs párja Rottnak és alakításainak a legbrilliansabbját produkálja ebben harsogó kacagása készlele bohózatban: A többi szereplők is, Kögte R. Türk, Berta a iejőbbak közül való. Előadások pontban 6 és 8 órákor. Rendes helyárak.

Önkéntes árverés.

Özv. Antal Antalné és gyermekei tulajdonát képező Vársártér 29. sz. ház, 567. házálszámu szélsőhegyi szőlő, egy darab buzavál bevetett téglaházi szántóföld, egy darab koldusdűlői szántó és egy darab Kisbasai dűlői szántó Székesfehérvárott Kossuth u. 40. sz. házban lévő ügyvédi irodában 1917. március hó 1-én délelőtt 10. órákor önkéntes árverésen eladatik.

Bővebb felvilágítást ad
Dr. Csöppentzy Mihály
ügyvéd.

Székesfehérvár szab. kir. város polgármesterétől:

1864/1917. szám

Hatósági hirdemény.

A m. kir. földmivélségi miniszter 20700/1917. sz. körrendeletében értesít el arról, hogy a peronoszpóra ellen való védekezésre, ha csak előre nem látható elháritha atlan akadály nem jön közbe, katasztrális holdanként 15 kilogramm rézgálicot bocsájt a törvényhatóság rendelkezésére.

A törvényhatóság után szétosztandó rézgálicban csakis a szőlőgazdák, meg pedig kizárolag azok részesithetők, akiknek Székesfehérvár szab. kir. város területén van a szőlőjük e ezek is csak a folyó évi permetezésre kaphatnak gáliczot.

A rézgálic ára kilogrammonként körülbelül 4 K. 20 fillér lesz, s abban a kiosztással felmerülő költségek is befoglalhatnók. Miután a törvényhatóság nem egyszerre, hanem részletekben kapja meg a rézgáliczot, már most is előre közlöm a szőlőgazdákkal, hogy a szőlőjük után a rendelet értelmében megillető rézgáliczot szintén részletekben, de legkésőbb 1917 július 15-ig kappják meg.

Felhivom ennél fogva mindazokat, kik Székesfehérvár szab. kir. város területén lévő szőlőjük permetezésére a rendelet

szerint megillető rézgálicot beszerezni kívánják ebbeli kívánásukat folyó évi február hó 28-ig annál inkább bejelentésük, mert a későbbi bejelentések nem vehetők figyelembe.

A bejelentések a városi gazdasági hivatal (városház I. em. 2 sz.) hivatalos helyiségben lehetőleg személyesen, de megbízott utján is megtehetők. Bejelentendő a szőlőtulajdonos neve, lakása, a szőlő holléte, és az, hogy a földterületből mennyi van tényleg szőlővel és mennyi egyéb veteményvel beültetve. A bejelentéseknek a legpontosabb s a valóságának megfelelő megfelelő adatokat kell tartalmazni, mert a bejelentéseket felül fogjuk vizsgálni s mindaz ellen, akik téves adatok bemondásával a hatóságot félre akarták vezetni, a legszigorubb eljárás fogom megindítani.

A rézgálicz megérkezéséről és kiosztásáról később hatósági hirdetésmgy által fogom az érdekelteket értesíteni.
Széhevárott 1917. febr. hó 14

Dr. Saára Gyula
polgármester.

AFRUMINDEL ESZK.

Jókarban levő korcsmal berendezés, söntés, jégsekreány, székek, rollósajtó és egy ventilátor eladó. Selyem utca 17.

Bejáróné felvetetik Eckstein játékkereskedésében, Kossuth utca 6.

Örökhegyen, nyergesdűlőben két szőlő eladó. Tudakozni: lehel Alsókirálysor: 11.

Egy fiu cipésztanulónak tanulónak teljes ellátásra, vagy megégyezés szerint felvetetik. Cim a kiadóhivatalban.

Egy tehén, pár nap mulva megellik, eladó a Rachegyen 1234. sz. Kovács Józsefnél.

10 hektólitler bor eladó. Felsőkirálysor 39. szám.

Kifutó fiu felvetetik, Knazovitzky divatruházában.

Megvételre keresek használt, de teljesen jó karbaa levő írógépet. Cim a kiadóhivatalban.

Villamosvasuti mozdonyvezető felvetetik a Tátravasutnál. Lakatosok előnyben részesithnek. Jelentkezni lehet a villanytelepen.

Veszek és eladok használt és új ágytollat, mindennemű bőrköket és nyulbort, szőrmet, borkövet a legmagasabb árban, Befényi, Ösz-utca 26.

Elárustónót azonnali belépésre keresek. Vermes Frigyes.

Gyár-utca 16. számú ház szabadkézből eladó.

Kocsi bunda, farkasprém gallérral eladó. Budai-ut 6., ajtó 8.

Jókarban levő szőlő eladó. Bővebbet Krausz Verona dohánytársaságában, Nádor utca.

Tanulót felvesz Koháry József asztalos, Hallér 3. Ponty épület.

Fényő alágyujtófa kötegekben kapható Róth Jakab fakereskedőnél Széchenyi-utca. 81.b.

Szabás, varrás és a rajzolásban alapos oktatás nyerhető Urbán Margit tanítészében, Ybl Miklós-utca 14.

— Kik bejárónókat keresnek, forduljanak a Hadsegélyshöz, Kossuth-utca 1. sz. földszint.

Urania színház.

Telefon 333 — Telefon 233.

Vasárnap, február 18-án:

HÖFEHERKE.

Bródy Sándor regénye
:: :: a filmen. :: ::

HÉTFŐN és KEDDEN,

február hó 19 és 20 án:

CIRKUSZ CSILLAG.

Grandiózus cirkusz elő-

adás és remek táncokkal.

Remek kiegészítő műsor.

Rendes helyárak.

Jótállás a biztos erede-

ményért.

Törvényesen védve.

Reitter Oszkár

nagybecskereki ny. főkapitány és fajtartósi-tenyésztőnek nagyszerű találmánya a

PATKANIN

patkányirtó-szer, (nem mérge) emberre és háziállatokra nem ártalmas és fölülmul minden más irtószert.

I DOBOZ ÁRA 2 K.

elegető körülbelül 60 patkány kiirtásához. Minden adaghoz használati utasítás van mellette. A biztos eredemeyért jótállás, ismertető prospektus, abban le van írva, hogy k ülönféle gazdaságban hány adag használandó. Keresre ingyen küldi a

PATKANIN nyar vezetője Nagybecskereken.

Apollo - színház.

Szombaton és vasárnap, (február hó 17 és 18-án)

Szibéria

Dráma a fehér cár bírdalmából 4 felvonásban.

Főszereplő a „Trilby” nagyszerű alakítója:

Clara Kimball Young.

Remek kiegészítő műsor.

Előadások szombaton 6 és 9 órákor. Vasárnap 5, fél 7 és fél 9 órákor.

HÉTFŐN és KEDDEN, február hó 19 és 20-án:

Burleszk-komikum netovábbja.

Az évad első ROTT-filmje

AZ ÚJSZÜLLÖTT APA

Eredeti bohózat 3 felv.

Főszereplők: Rott Sándor

és

P. Türk Berta.

Fényes kiegészítő műsor.

Előadások 6 és 8 órákor.

Rendes helyárak.